

CHCIEĆ SIĘ (220) *vb impf*

się (171), się (49).

e *prawdopodobnie jasne* (tak **CHCIEĆ**). *praet, con i fut* chciało się (58), chciało się (4); -ã- *SienLek*; -a- : -ã- *OpecŻyw* (4 : 1), *BielKron* (1 : 4), *Mącz* (1 : 1).

inf chcieć się (1) *RejPs* 204. ◊ *praes 3 sg* chce się (149). ◊ *3 pl* chcą się (1) *LibMal* 1545/102v. ◊ *praet 3 sg* chciało się (59). ◊ *fut 3 sg* będzie się chciało (3), chcieć się będzie (1); będzie się chciało *RejZwierc, KochFr*; będzie się chciało : chcieć się będzie *FalZioł* (1 : 1). ◊ *con 3 sg* chciałoby się, by się chciało (6).

Sł stp s.v. chcieć, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

Mieć ochotę; appetere Mącz; acuit animum aliqua cupiditas, ardere cupiditate, cupere, intemperantem esse in eius rei cupiditate, libido mihi est a. venit, salivam mihi movet aliquid, tenet me aviditas a. cupiditas a. studium Cn [w tym: z przeczeniem (78)] (220) :

I. *W zdaniu podmiotowym (1) : A* yeſly ſzią V M thak barzo chcą ygry thedi ya zwałcha M do ſcheſzczy groſchi poygram *LibMal* 1545/102v.

II. *W zdaniu bezpodmiotowym [w tym: komu (188)] (219) : MurzNT* 13v; *GliczKsiąż* Cv; *RejWiz* 191; *Bowiem tá nigdy nie źrze/ kiedy ſie iey nie chce RejZwierz* 132v; *BielKron* 458v; *Appeto, požadam/ chce mi ſie bárzo/ piſzczami zęby na co tákowego Mącz* 295c; *Prot* Ev; *káſzle/ krzaka choć mu ſie niechcze RejZwierc* 53, 59v; *KochFr* 10; *CiekPotr* 4.

chce się kogo, czego [w tym: komu (13)] (44) : BierEz Q2; *OpecŻyw* 73v; *A* ktoby gi przy ſobie noſił/ tedy mu ſie picia chcieć nie będzie. *FalZioł* IV 19c; *BielŻyw* 74; *Nie chce ſie mu i jedz[en]ia. BierRozm* 14; *Na wierzbach we frzodku iey zawieſiliſmy gędzbę naſzę. [...] zawieſiliſmy lutnie, ſkrzypice, czuſz, bo ſie nam chciało nie gędzby. WróbŻołt* 136/2, 11; *á iáko ſie nam tego miało chćieć widzac iż tám pan náſz zá nic niebył RejPs* 204, 134v; *RejJóz* F3; *RejKup* I; *MurzHist* E3v; *Bo vporni Litygantowie thák ſobie częſto mowią: Chceć ſye práwá zemną/ dam ci go doſtátek GroicPorz* 14; *KrowObr* 116; *Iednemu ſie chce tego/ drugiemu owego. RejWiz* 141 v, 88v; *RejZwierz* 74v; *BielKron* 255v, 455v; *Virosae mulieres, Iurzne białe głowy/ którym ſie mężá chce. Mącz* 499b; *Prot* Bv, C3; *GórnDworz* Z2v, Z8v; *Czemu ſie nam pychy chce. RejZwierc* A6v [*idem* 70]; *Nam ſie czemuſ chce cudzego/ Ludziom teź pewnie náſzego RejZwierc* 231v, 6v, 7, 12v, 70, 113v, 231, 237; *co miánowicie o tym Chriſtns do wczniow ſwych [...] mowił/ [...] gdy ſie im teź tego ſwietłkiego przełożeńſtwa chćiało CzechRozm* 250; *PaprPan* Ff2v; *komorkić ſię y celle chćiało/ otoſz iá maſz SkarŻyw* 473, A5; *MWilKHist* E4v; *KochFr* 42; *KochSz* Cv; *PaprUp* E; *CiekPotr* 44; *PaxLiz* C; *Tego ſię nam chce/ co ná cudzym brzegu KlonFlis* C2v. *Cf Ze zdaniem dopełnieniowym.*

*cum inf [w tym: komu (112)] (131) : Niechce ſie powiedać kiedy nikt niechcę [!] fluchác. March*¹ A4 [*idem March*³ V3v]; *BierEz* M2, P2; *FalZioł* IV 37d; *Wybornie ieſt wten czas vmrzeć gdyź ſie nawięcey chce żywu być. BielŻyw* 144; *BierRozm* 20; *March*³ V3v; *Iedneyże mi ſie rzeczy niechce przeſtác od ciebie proſić moy pánie ábyſ mię domieſcił onego wolnego żywotá RejPs* 38v, 58, 173v; *Káždemu ſie chce przewodzić RejRozpr* 14, Hv; *RejJóz* O3v; *RejRozm* 403; *RejKup* e5, i7v, n4v, p6, v4v, bb4; *MurzHist* M3v; *A káždemu z nich chćyáło ſye przodkowác á rządzic. KromRozm* III M6v; *BielKom* E4v; *GliczKsiąż* D4; *Kto ſye ſklániał ku złoſci znác mi ſye go nie chciało LubPs*

X2v; *RejWiz* 102, 104v *marg*, 136, 166v, Cc7v; *Leop Gen* 31/30; *RejFig* Dd2; *RejZwierz* 11; też ci mu lye wždy kiedy odpoczynąc chce/ iáko y mnie *OrzRozm* Tv; Nemo forum ac publicum valebat aspicere, Nikomu lye nie chciało ná rinek/ na vlicę wyźrzeć. *Mącz* 329b, 151d, 448d, 472b; *Prot* B4, Dv; *SienLek* V4; *RejAp* 180v; wźákoź/ áby lye w. m. nie zdáło/ iż dla tego vftáię/ że mi lye odpowiedác niechce/ thák tho powiem. *GórnDworz* Hh3v, L; Y podál iábłko oney nędzney Ewie/ ktorey lye chciało być boginią *RejPos* 101, 56v, 316v *marg*, 347v; bo fláchetne przyrodzenie nie dopuści kthoremu lye wźytko buiác chce by orłowi *RejZwierz* 38v, 21v, [28³], 32v, 66v *marg*, 113v (14); *WujJudConf* 144v; *MycPrz* II B2; *CzechRozm* 38, 240; *ModrzBaz* 140; *Calag* 64b; Gdy tedy tu wćiele żylá/ á komu lye iá czćić chćiało? *SkarŻyw* 589, 479; *KochTr* 16; *CzechEp* 319, 350; Ale iefli mu fię chce nas potępiác/ niechayże to czyni/ z iálnych wyrokow páná chriftułowych *NiemObr* 114, 148; *KochPieś* 20; *GórnRozm* Hv; *ZawJeft* 12; bo na wzgardę swą, akomu się chce patrzyć. *ActReg* 158, 149, 167; Powiész z mułu/ co z dóbrą niechceć lye powiedzić Wolą *GórnTroas* 42; *GrabowSet* R; *GrabPospR* K3v; *CiekPotr* 47, 67, 77, 78; *SkarKazSej* 699b; Gdy fię zpiiá/ [...] Chce fię im po vlicách po Polłku gáchowác. *KlonWor* 52. Cf *Frazy*.

Ze zdaniem dopełnieniowym rozpoczynanym spójnikiem: *aby* [w tym z zapowiednikiem zespolenia: tego (2); komu] (3): *RejPos* 316v; A zówždy mu [przyrodzeniu'] lye tego chce/ áby lye czemu nowemu albo przypátrowáło/ albo [...] fkołztowáło *RejZwierz* 18v, 66V.

Z okolicznikiem miejsca lub celu [w tym: do czego (7), z czego (3), stąd (2), od czego (1); komu (10)] (13): *RejZwierz* 141 v; *Mącz* 197d; Kiedyż lye w. m. chce do zákriftiey [...] y támci ia z w. m. poyde. *GórnDworz* Y; przedfię lye nam nie chce do tey fwiętey wieczery *RejPos* 159v; *HistLan* Bv; Bo lye iednym od nálogow bárzo niechce *RejZwierz* 168v, 61v, 170, 234; Niechćiało się do ziemie Zydowfkiey Apoftołom *BiałKaz* C2v; *StryjKron* 637; *WerGośc* 236; *GórnRozm* E3.

Frazy: »Bogu się chciało« (1): vczynylem [...] tenzamek ftoleczni Budzin tak yako fíye bogv naprzod chćiało *LibLeg* 10/147v.

»chce się jeść« [szyk zmienny] (25): *March*¹ A4v; *BierEz* I2v, P, Q2, R3v; *OpecŻyw* 29v, 59v, 73v [2 r.]; CZemu młodym barziew lye chce iefć niżli ftarim. *GlabGad* F6v, G2v; *March*³ V6; *RejWiz* 141v, 171; *BielKron* 14, 458v; Esurio. Chce mi lye yeść/ Yadłbych. *Mącz* 83b, 99d [2 r.], 284a; *HistRzym* 63v, 96v; *RejZwierz* 110; *HistHel* B2; *Oczko* 24v.

»mówić się nie chce« (5): Ale mi lye y mówić iakos o tym nie chce *RejJóz* N3, D5v; *RejKup* k2V; *RejPos* 335; *CzechRozm* 199.

»chce się pić« (2): *BierEz* I2v; Sitio [...], Prágne/ chce mi fię pić. *Mącz* 397c.

»chce się spać« [szyk zmienny] (3): *RejRozpr* G4v; *RejWiz* 26; Dormiturio, Chce mi lye fpać/ Drzémie. *Mącz* 95a.

»nie chce mi się wierzyć« [szyk zmienny] (3): *RejJóz* F2v; Suspectum est mihi hoc, Nie chce mi lye temu wierzić *Mącz* 406d, 128a.

»żyć się nie chce« (1): Y żyć fię teraz y na fłóńce pátrzyć niechcę [!]/ gdy zakon Boży ták zdeptány iefł *SkarŻyw* 130.

W przen; z okolicznikiem miejsca [komu] (1) : niechce lye w ćiemność fercu cnému. *GórnTroas* 38.

a. Z elipsą bezokolicznika w zdaniu względnym = bez ograniczeń, do syta, według własnej woli [w tym: komu (7)] (9) : Spi pokić fie chce. *March*¹ A4v [*idem*] *March*³ V6; *RejZwierz* 30v [3 r.]; *BielKron* 44; nápił fie co fie mu chćiało. *HistRzym* 80v; Abych wolno pułzczon był gdzyeby mi fie chćiało *HistLan* C4.

W połączeniu z wyrazem „jedno” [komu] (1): ktory wźech rołkofzy i czego mu się iedno chce/ pożywa *MurzHist* R.

b. O czynnościach fizjologicznych [w tym: komu(8)] (9) :

α. O oddawaniu stolca i moczu (8) : ábowiem czyni łtholcze kiedi fie komu chce ániemoże gich mieć. *FalZioł* I 102a.

cum inf [w tym: komu (1)] (2): Cacaturio – Chczeni łzie kakac. *Calep* 145a. Cf »srać chce się«.

Frazy: »na przechod chce się« (1): *Tenasmus* [...] Gdy fie komu częłto á gęłto ná przechod chce á yednák fie nie może wypróźnić. *Mącz* 444a.

»srać chce się« (1): *Azafz* niewiełz iż więc fráć niechce fie o głodzie. *RejFig* Bb8v.

»na stolec chce się« (1): *Komu* fie na ftolecch chce á niemoże go mieć. *FalZioł* ++6C.

»chce mi się z wodą« (1): *Micturio*, [...] Chce mi fie s wodą *Mącz* 222b.

»chce mi się na wychod« (1): *Cacaturio*, Chce mi fie na wychód. *Mącz* 28c.

W *przen* (1) :

Fraza: »aż się srać chce« (1): *Owości* pánowie Ráyce/ Pátrząc ná nie aż fie fráć chce *RejZwierc* 234.

β. O nadmiernej pobudliwości płciowej (1) : nie będzie nałyczon tey to lubołci ciełefney, choć y miałto nałienia: krew wypułzcza tedy mu fie chce *FalZioł* IV 39d.

Synonimy: *pożqdać*, *pragnąć*.

Formacje pochodne: *wschociec się*, *zachciec się*, *zechciec się*; *chciewać się*, *zachciewać się*.